

Den svenske sexkøbslov virker

- kriminalisering af køb af sex sætter en effektiv stopper for menneskehandel i Sverige

Af Annette Ryhede, februar 2009

”Jeg tror ikke, at vi var forberedte på, hvor positive effekterne af sexkøbsloven ville være, når det gælder menneskehandel. Personer, som står bag den organiserede kriminalitet i Estland, har opgivet Sverige som et marked. Dette bekræftes også af etnisk politi. Naturligvis er det ikke sexkøbsloven alene, som er årsag til dette, men også det, at politiet virkelig arbejder med at bekæmpe sexhandel på alle niveauer” siger Kajsa Wahlberg, politiinspektør og national rapporteur om menneskehandel i Sverige.

For Kajsa Wahlberg er der ingen tvivl om at den svenske sexkøbslov, der kriminaliserer køb af seksuelle ydelser, er det mest effektive værktøj til bekæmpelse af menneskehandel til prostitution. Grunden hertil er simpel, for med kriminaliseringen af sexkøbernes handlinger er der blevet sat fokus på efterspørgslen efter handlede kvinder: ”Forbindelsen mellem prostitution og menneskehandel er *markedet* – dem, der køber seksuelle ydelser. Sexkøberne udgør *et led i den kriminelle kæde*, der gør menneskehandel mulig og ikke mindst *profitabel*. Vi (i det svenske politis afdeling for bekæmpelse af menneskehandel) siger ofte, at *sexkøbere understøtter* alvorlig organiseret kriminalitet med deres penge.”

Mangel på åbenlys prostitution i det svenske gadebillede forhindrer menneskehandel

Forskellen på Sverige inden sexkøbsloven trådte i kraft i 1999 og i dag, hvor den er fuldt implementeret er stor. Det svenske politi har fået tilført midler og er blevet trænet til at efterforske menneskehandel til prostitution. I 1999 blev 7 mill. SEK øremærket til indsatsen mod prostitution og menneskehandel. De betjente, som arbejder med prostitutionsområdet, slutter op om sexkøbsloven, fordi de ”forstår lovens betydning og betragter sexkøbere som en væsentlig del af den kriminelle kæde, der består af købere, alfonser, menneskehandlere.” Den svenske befolkning slutter også op om loven – de seneste meningsmålinger viser at 80 pct. bakker loven op. I gadebilledet er den åbenlyse prostitution forsvundet. Man ser ikke kvinder, der prostituerer sig på gaden, ligesom man ikke kan få øje på åbenlyse bordeller.

Dette er ikke kun en kosmetisk renselse, tværtimod. Kajsa Wahlberg fremhæver, at når prostitutionen skal foregå skjult, bliver det til meromkostninger for alfonser og menneskehandlere: ”Vi har aflyttet organiserede kriminelle samfund, og jeg har særligt lagt mærke til, hvordan de taler om Sverige som et dårligt marked for menneskehandel og prostitution. De siger, at de bliver nødt til at opbygge en lokal organisering i Sverige for at drive deres forretning. De skal finde måder at ”reklamere” for deres service, tilrettelægge mødet med sexkøberne, og de har problemer med det, fordi køberne er ret så bange for at blive fanget på fersk gerning. Menneskehandlerne planlægger derfor ofte at lede deres prostitutionsvirksomhed i andre lande end Sverige, hvor kvinderne kan sendes ud i gadeprostitution og i semilegale bordeller.”

Det kan simpelthen ikke betale sig at være menneskehandler i Sverige. Som Kajsa Wahlberg tør konstatere: ”Kriminelle er forretningsfolk, og de kalkulerer med deres profit, muligheder for marketing, risici ved at blive fanget og så videre. Derfor skal vi gøre alt, hvad der står i vores magt for at skabe et dårligt marked for menneskehandlere.”

Wahlberg giver ikke meget for argumentet om, at prostitutionen går under jorden:

”Prostitutionsaktiviteter *er ikke og kan ikke* blive skubbet under jorden, så længe *køberne* kan finde de prostituerede kvinder. Hvis politiet *ønsker* at finde ud af, hvor prostitutionen foregår, så kan politiet det. Det er udelukkende et spørgsmål om prioriteringer og holdninger til prostitutionsproblematikken. ”Netop derfor er sexkøbsloven så vigtig. Den har både sat fokus på menneskehandel som en af de allerværste typer kriminalitet, og den har identificeret denne type kriminalitets svage punkt – køberne. Køberne står fuldkommen centralt i forhold til rufferes og alfonsers mulighed for at skabe profit.”

Det vigtige ved loven er holdnings- og handlingsændringerne

For Wahlberg er succeskriteriet for sexkøbsloven ikke at få dømt så mange sexkøbere som muligt. Den egentlige succes består i den præventive effekt, som loven har. ”Love laves, fordi man ønsker at få folk til at afstå fra bestemte handlinger.” Derfor skal de heller ikke vurderes på, hvor mange der dømmes. ”Politiet griber ind, når de formoder, at en person planlægger at købe seksuelle ydelser, og politiet informerer potentielle købere om, at det er kriminelt. Dermed forhindrer de, at en kriminel handling begås. Denne type intervention kan ikke læses i kriminalitetsstatistikkerne. Men interventionen er effektiv for begrænsning af prostitution, hvilket er lovens formål.”

Som Wahlberg fremhæver, er kernen i den svenske sexkøbslov ”at beskytte kvinder og mænd mod voldshandlinger.” I Sverige defineres køb af prostitution som vold mod det menneske, der prostituerer sig selv. Og det virker. ”Mange mænd har fortalt, at loven har fået dem til at afstå fra at købe seksuelle ydelser.” Dermed har loven også haft en vigtig holdningsbearbejdende effekt. Sexkøbsloven blev vedtaget, fordi de svenske politikere ønskede at skabe lovgivning, der kunne fremme de positive normer for ligestilling og menneskerettigheder i Sverige. ”Det skal være normen, at ingen kvinde, mand, dreng eller pige er til salg og at ingen har retten til at købe en anden og udnytte hende eller ham seksuelt.”